

OBSAH

Úvod	5
1 Násilí na pracovišti – teoretická východiska	7
1.1 Násilí jako projev mezilidské interakce	7
1.1.1 Definice násilí.....	7
1.1.2 Typologie a formy násilí.....	9
1.1.3 Důsledky násilí.....	11
1.2 Agrese a agresivita	11
1.2.1 Terminologické pojetí agrese a agresivity.....	11
1.2.2 Typologie agrese.....	12
1.3 Viktimizace ve vztahu k násilnému jednání	13
1.3.1 Terminologické vymezení viktimizace a viktimity.....	14
1.3.2 Stupně viktimizace	15
1.4 Násilí na pracovišti jako forma násilí	16
1.4.1 Terminologické vymezení násilí na pracovišti.....	16
1.4.2 Dysfunkční role na pracovišti a aktéři násilí.....	17
1.4.3 Násilí ve škole a učitel jako oběť násilí	18
2 Fenomén mobbingu a bossingu jako forma násilí na pracovišti.....	20
2.1 Mobbing v odborné terminologii.....	20
2.1.1 Etablování termínu mobbing	20
2.1.2 Užívání pojmu mobbing ve světě.....	21
2.1.3 Mobbing v české terminologii.....	23
2.2 Mobbing v současném pojetí.....	24
2.2.1 Definice a znaky mobbingu.....	24
2.2.2 Formy, strategie a projevy šikany na pracovišti.....	29
2.2.3 Etiologie a aktéři mobbingu.....	31
2.2.4 Fáze mobbingu	34
2.2.5 Důsledky mobbingu	36
2.3 Výzkumy mobbingu	38
2.3.1 Skandinávie	40
2.3.2 Itálie.....	41
2.3.3 Francie.....	42
2.3.4 Španělsko.....	43
2.3.5 Austrálie.....	43
2.3.6 Slovensko	44
3 Mobbing v prostředí základních škol	48
3.1 Cíle výzkumu.....	48
3.2 Výzkumné otázky a hypotézy.....	49
3.3 Metoda výzkumu a výzkumný nástroj.....	51
3.4 Výzkumný soubor	52
3.5 Deskriptivní analýza výsledků	57
3.5.1 Povědomí a informovanost o mobbingu	58
3.5.2 Vnímání závažnosti výskytu mobbingu v prostředí škol	67
3.5.3 Učitel jako oběť mobbingu – zkušenost za dobu praxe	72
3.5.4 Učitel jako oběť mobbingu – aktuální situace ve školách	79

3.5.5 Podoby mobbingu a bossingu v základních školách	87
3.5.6 Reakce na mobbing a strategie obrany.....	90
3.5.7 Původci mobbingu a bossingu	95
3.5.8 Mobbing a pedagogové bez osobní zkušenosti	102
3.5.9 Sociální vztahy a klima ve škole	104
3.6 Induktivní analýza výsledků a verifikace hypotéz	114
3.6.1 Vnímání nebezpečnosti jevu	114
3.6.2 Povědomí o mobbingu.....	115
3.6.3 Vlastní zkušenost s mobbingem	117
3.6.4 Obrana proti mobbingu	119
3.6.5 Klima a vztahy ve škole	120
3.7 Závěry a diskuse výsledků kvantitativního výzkumu.....	121
4 Učitel jako oběť mobbingu – analýza zkušeností	128
4.1 Cíle kvalitativního výzkumu	128
4.2 Výzkumné otázky	128
4.3 Metody výzkumu a výzkumný nástroj	129
4.4 Výzkumný soubor	129
4.5 Kódování a interpretace rozhovorů	130
4.5.1 Příčiny šikany na pracovišti	130
4.5.2 Mobbing a bossing jako jev na našich školách	142
4.5.3 Kontext mobbingu a bossingu.....	164
4.5.4 Reakce okolí a odpovědných institucí jako intervenující proměnná.....	170
4.5.5 Strategie řešení šikany na pracovišti	177
4.5.6 Následky šikany na pracovišti.....	188
4.6 Ucelená interpretace rozhovorů (axiální a selektivní kódování) směřující k zakotvené teorii.....	199
5 Obrana a prevence mobbingu.....	204
5.1 Řešení problematiky ve vybraných zemích	204
5.1.1 Skandinávie	204
5.1.2 Itálie.....	205
5.1.3 Francie.....	206
5.1.4 Slovensko	207
5.2 Právní opora mobbingu v českém právním systému	207
5.2.1 Antidiskriminační zákon.....	207
5.2.2 Ústavní ochrana a trestní právo	208
5.2.3 Pracovní právo.....	209
5.3 Možnosti obrany proti mobbingu	211
5.4 Primární prevence mobbingu	214
Literatura	217
Seznam tabulek, grafů a schémat	229
Jmenný rejstřík	231
Věcný rejstřík	234
Přílohy	239
Summary	255